

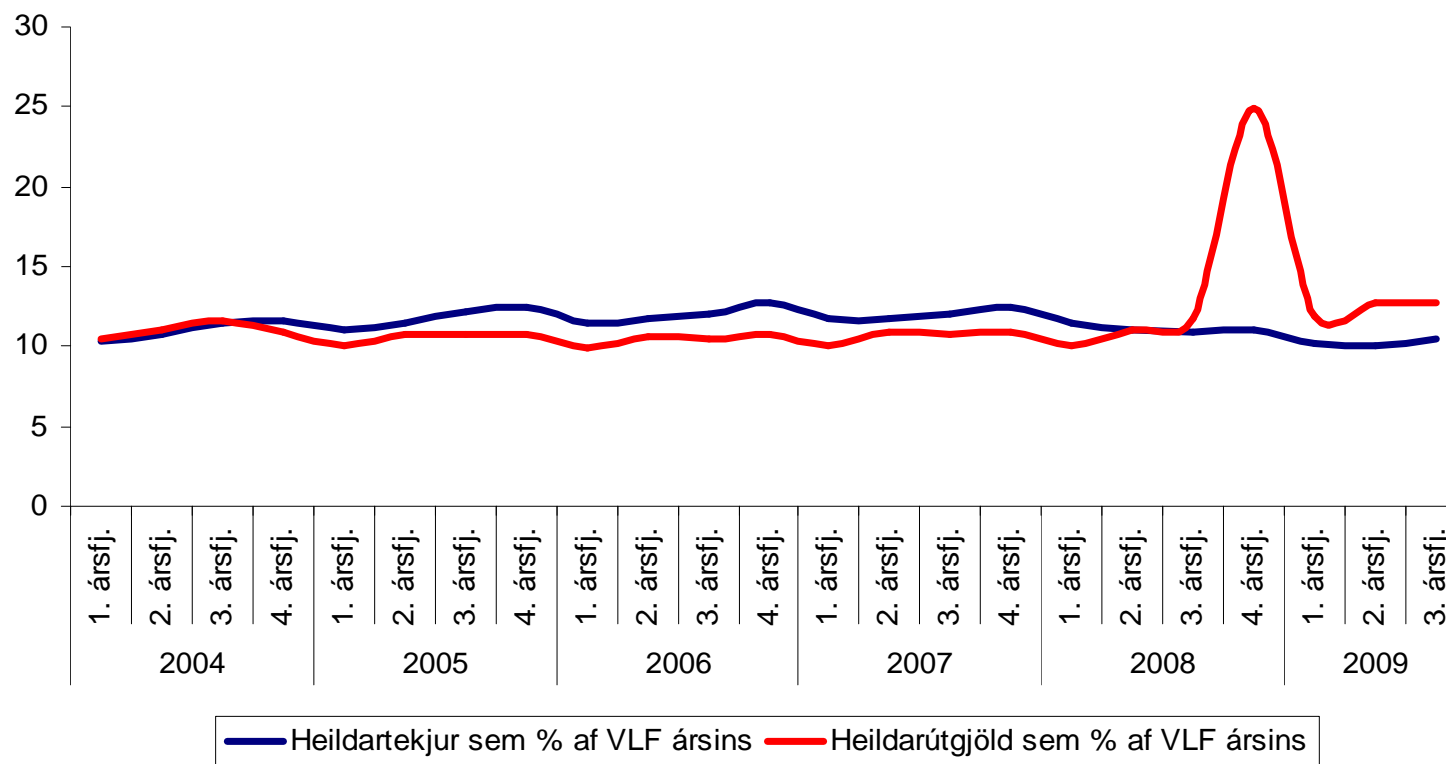
Tekjuskattsbreytingar framboðs- og eftirspurnaráhrif

Axel Hall

Lektor

Háskólinn í Reykjavík

Fjármál hins opinbera í uppnámi

Þrír valkostir

- Umsvif hins opinbera eru enn í takt við 2007
 - Skera niður útgjöld
 - Auka skattheimtu
 - Stuðla að umhverfi sem nærir skattstofna
- Ný nálgun AGS eftir hrun
 - Útgjaldahliðin var ósnert í eitt ár (2009)
 - Jöfnuður á þremur árum
 - Morfínið að hætta að virka í opinbera geiranum

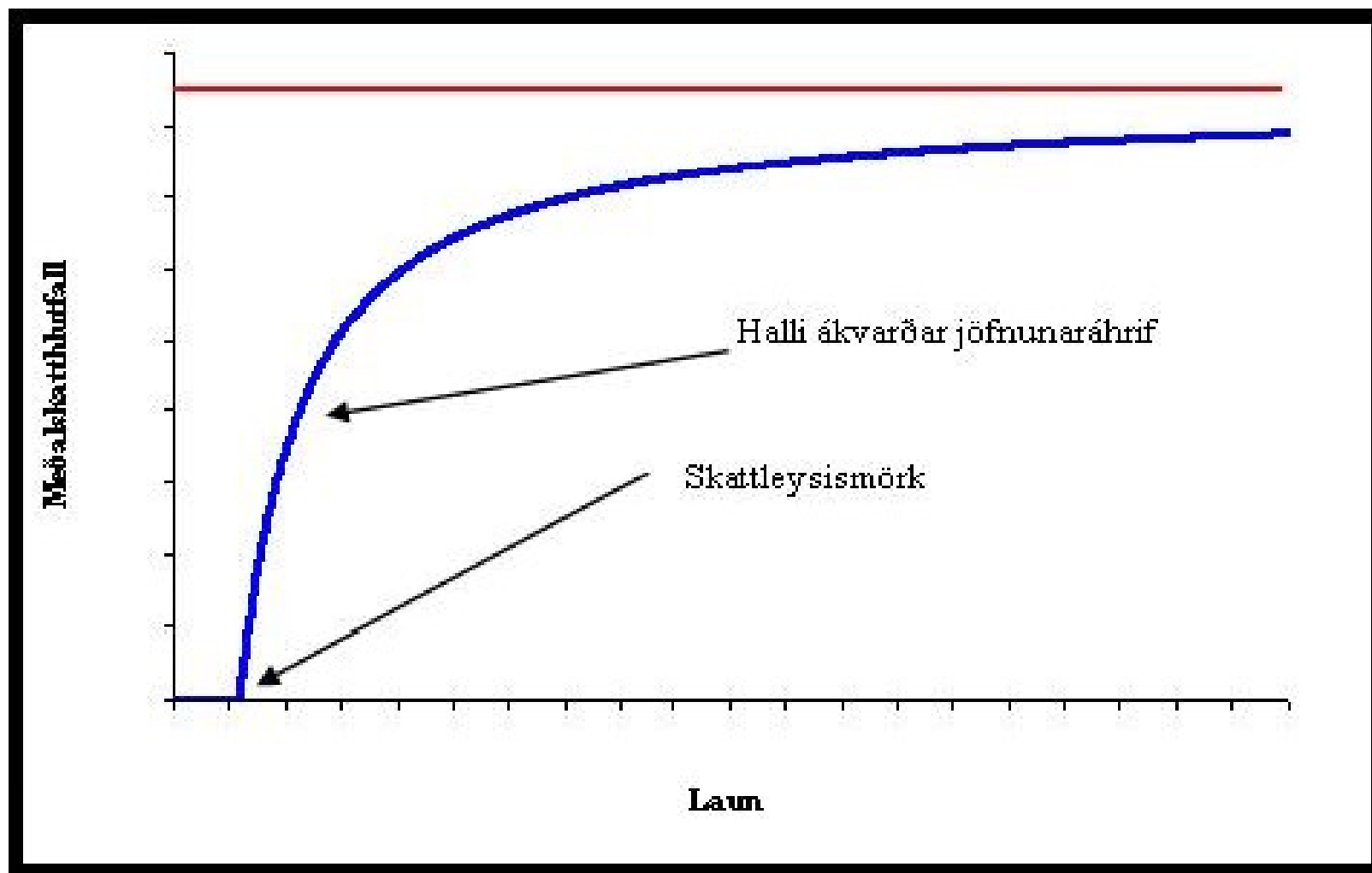
Jöfnuður á ríkisbúskap

- Skuldsetning ríkisins takmarkar getu til hallareksturs.
 - Skuldir ríkis nú 94,6% af VLF
 - Á sama tíma fyrir ári 48,9% af VLF
 - Hallinn á þessu ári 17%-18% af VLF, 12% því næsta og 5% á þar næsta ári (samkvæmt Þjóðarbúskapnum).
- Vaxtagreiðslur munu takmarka svigrúm til útgjalda.
- Hallarekstur sagnar til sín innlendan sparnað, takmarkar innlenda fjárfestingu, hækkar vexti og kæfir hagvöxt.
 - Sérstaklega slæmt nú þegar ekkert aðgengi er að erlendum lánsfjármörkuðum.
 - Getum einungis eytt sparnaði sem myndast í lífeyriskerfi einu sinni!
- Aðhald og jöfnuður á rekstri hins opinbera er gríðarlega mikilvægt markmið nú um stundir.
 - Langhlaup með hallarekstur ekki í boði.
 - Kerfishallanum þarf að eyða.

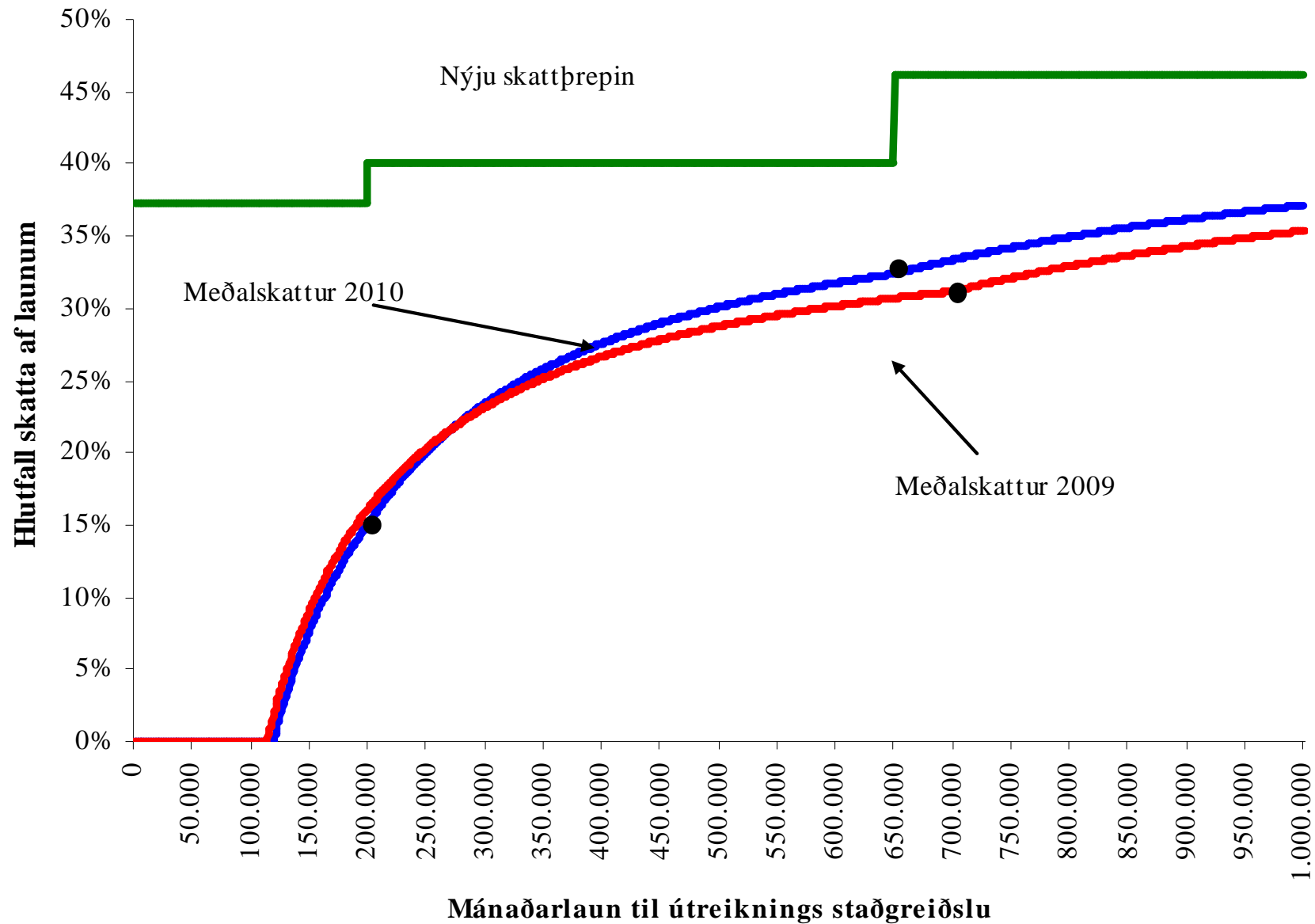
Hið pólitíska einstigi valsins

- Það er pólitískt viðfangsefni hvernig útgjalda- og tekjuhlið er beitt í lokun gatsins.
 - AGS hefur ekki sett nein skilyrði um hvoru skuli beitt eða hvernig.
 - Skiptingin myndar hluta af stöðugleikasáttmálanum.
- Keynesísk líkön og eftirspurnaráhrif:
 - Samdráttur í samneyslu hefur meiri margföldunaráhrif til samdráttar en skattahækkanir.
 - Slík líkön taka ekki tillit til þess að skattar reka fleyg milli kaupenda og seljenda. Hækka verð og minnka umsvif.
 - Minnkun umsvifa gengur gegn því sjónarmiði að næra beri og endurlífga skattstofna.
- Þegar tekjuskattsbreytingar eru skoðaðar þarf því að skoða hvatana sem kerfin búa til.
 - Stjórnámálamenn tala um norrænt kerfi stenst það rýni?
 - Norrænt í báða enda?

Meðalskattur íslenska kerfisins eins þrepa kerfið árslok 2008

Breytingarnar (rauði núna, blái nýi)

Tekjuskattur að viðbættu tryggingargjaldi launþega að frátöldum barnabótum og tekjutengdum bótum í hlutfalli við heildarlaun. Einstaklingar og samskattaðir 2007

	2000	2007
Einst. foreldri tvö börn 67% með.		
Danmörk	14,7	13,3
Finnland	10,3	8,8
Ísland	-7,8	1,2
Noregur	5,5	9,6
Svíþjóð	20,1	13,2
OECD	5,4	4,0

	2000	2007
Samsk. með tvö börn annar útiv. með 100%		
Danmörk	30,7	29,3
Finnland	25,3	22,9
Ísland	0,2	6,7
Noregur	19,3	21,5
Svíþjóð	26	19,8
OECD	15,4	14,5

OECD Taxing Wages 2008

Frítekjumörk/skattleysismörk á Norðurlöndum (Hlutfall af meðallaunum starfsmanns í iðnaði og þjónustu í hverju landi 2007)

Frítekjumark/Meðallaun (þjóðargjaldmiðill)

Ísland	$1.080.067/3.846.388=28,0\%$
Finnland (neðri)	$620/34.837=1,8\%$
efri	$1.020/34.837=2,93$
Danmörk (neðri)	$39.500/343.967=11,5\%$
efri	$47.000/343.967=13,7\%$
Noregur (neðri)	$68.800/420.780=16,3\%$
efri	$100.800/420.780=24,0\%$
Svíþjóð (neðri)	$11.900/337.415=3,5\%$
efri	$31.100/337.415=9,2\%$

OECD Taxing Wages 2008 og eigin
útreikningar

Skattþrepin á Norðurlöndunum 2007

Þrep samkvæmt þáverandi gengi.

Land	Sveitarfélög Meðalútsvar	Ríki									Tryggingagjöld	
		Jaðar- skattur %	Þrep kr.	Jaðar- skattur %	Þrep kr.	Jaðar- skattur %	Þrep kr.	Jaðar- skattur %	Þrep kr.	Jaðar- skattur %	Þrep kr.	Tryggingagjald launþega % á jaðrinum
Danmörk	33,30	5,48	286.950	11,48	344.424	26,48					11,0	0,0
Finnland	18,46	0	115.276	9,00	189.648	19,50	310.503	24	565.227	32	7,0	24,0
Ísland	12,98	22,75									0,0	5,8
Noregur	15,40	12,60	387.354	21,60	629.450	24,60					7,8	13,3
Svíþjóð	31,55	0,00	305.348	20,00	459.613	25,00					7,0	32,3

OECD Taxing Wages 2008 og eigin útreikningar

Skattprósenta umfram
skattleysismörk

Gengi þá og nú!!

	2007	Núna	Hækkunarpáttur %
Svíþjóð	9,5	17,6	86%
Danmörk	11,7	24,7	110%
Noregur	10,9	21,7	99%
Finnland	88,0	183,5	109%

Hugleiðingar

- Tímabilið 95-07 einkenndist af því að skattleysismörk héldu í við verðbólgu (tekið er tillit til innleiðingar á skattfrelsi framlags í lífeyrissjóð) en kjör bötnuðu mun hraðar.
 - Stjórnvöld á tímabilinu 95-07 notuðu tækifærið, lækkuðu jaðarskatta og afnámu hátekjuskatt.
 - Þjónar sjónarmiði um skilvirkni og hámrökun umsvifa en gengur á svig við jöfnuð. Spurning hvort gengið hafi verið of langt. Slíkt er háð gildismati.
 - Greiðendum skatta var fjölgað.
 - Kerfið gert norrænna í neðri enda?
 - Jaðarskattar á lágtekjufólk eru hins vegar enn háir miðað við flest Norðurlönd.
- Fjölprepaskattkerfi er komið til Íslands þó ekki sé enn slegið í hæstu hæðir frænda okkar.
 - Launavísitalan er nær óbreytt á árinu.
 - Í ljósi þess hefði verið hægt að nota tækifærið og láta skattleysismörkin standa í stað og nota svigrúmið til lækkunar jaðarskatta. 5% hækkun markanna er málamiðlun þegar verðbólga er kannski í kringum 10%.

Hugleiðingar

- Skattleysismörkin eru líkt og girðing og geta skapað hindrun.
 - Of há mörk kalla á háa jaðarskatta.
 - Í fjölþrepaskattkerfi er hægt að leiðrétta fyrir lægri skattleysismörkum með lágum jaðarsköttum á lægstu hópana.
- Þegar jaðarskattar eru orðnir 46%, framlag í lífeyrissjóð er 12% með framlagi vinnuveitenda og tryggingargjaldið er orðið 8% þá verður ekki mikið eftir af síðustu krónu launa í því þrepi!

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.